



# SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Utanríkisráðuneytið

Reykjavík 21. september 2020

2009211SA AGB

Málalykill: 13.22

**Efni: Umsögn um forgangsmál Íslands gagnvart ESB 2020-2021, sbr. mál nr. 178/2020 í samráðsgátt stjórnvalda.**

Samband íslenskra sveitarfélaga fagnar því að unnin hafi verið listi um forgangsmál Íslands gagnvart ESB fyrir árið 2020-2021. Það er mikilvægt að slíkur listi sé unnnin árlega. Sambandið hefur um árabil bent á mikilvægi þess að stjórnsýslustigin vinni saman að hagsmunagæslu gagnvart ESB. Brussel-skrifstofa sambandsins tekur árlega saman „Helstu mál á vettvangi ESB“<sup>1</sup> sem byggir á starfsáætlun framkvæmdstjórnar ESB, starfsáætlunar Evrópusamtaka sveitarfélaga (CEMR) og samráði við aðra samstarfsaðila. Þar eru tíunduð helstu ESB mál sem hafa bein áhrif á sveitarstjórnarstigið:

## Grænn sáttmáli fyrir Evrópu

- Loftslagsstefna ESB
- Aðlögun að loftslagsbreytingum
- Loftslagsvæn orka
- Sjálfbærar byggingar
- Sjálfbær framleiðsla og iðnaður – Hringrásarhagkerfið

## Stafræn framtíð Evrópu

- Gervigreind og stefnumótun um meðferð upplýsinga (Sveitarstjórnarvettvangur EES EFTA ályktaði um málið í júní 2019)<sup>2</sup>
- Stafræn þjónusta
- Netöryggi

## Efnahagskerfi sem sinnir þörfum almenninga

- Lágmarkslaun

## Evrópskar samstarfsáætlanir

- Hvernig megi auka þáttöku íslenskra sveitarfélaga
- Hugsanleg þátttaka Íslands í *Life* og *Rights&Values*

<sup>1</sup> Helstu mál á vettvangi ESB: [www.samband.is/verkefnin/althjodamal/brussel-skrifstofan/helstu-mal-a-vettvangi-esb-arid-2020/](http://www.samband.is/verkefnin/althjodamal/brussel-skrifstofan/helstu-mal-a-vettvangi-esb-arid-2020/)

<sup>2</sup> Ályktun Sveitarstjórnarvettvangs EES EFTA: <https://www.efta.int/sites/default/files/documents/advisory-bodies/eea-efta-forum/2019-06-28-efta-forum-opinion-on-ethics-for-trustworthy-artificial-intelligence.pdf>

Mörg þessara mála er að finna á forganglistanum en Samband íslenskra sveitarfélaga óskar hér með eftir því að tveimur málum sem varða Græna sáttmálann verði bætt á listann:

## Grænn sáttmáli fyrir Evrópu

### i) Sjálfbær framleiðsla og iðnaður – Hringrásarhagkerfið

#### Rökstuðningur

Hringrásarhagkerfið er stefna Evrópusambandsins um bætta nýtingu auðlinda og aukna verðmæta- og atvinnusköpun. Kjarninn í pakkanum eru breytingar á sex lykiltiskipunum ESB um efni og úrgangsmeðhöndlun. Þá fjalla tengdar tillögur um neysluvatn, endurnýtingu plasts, plastmengun o.fl. Innleiðing hringrásarhagkerfisins gerbreytir meðhöndlun úrgangs á næstu árum og kallar á verulegar fjárfestingar. Innleiðing hringrásarhagkerfisins er enn fremur liður í að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Hringrásarhagkerfið var á síðasta forganglista og Samband íslenskra sveitarfélaga telur fulla þörf á að það sé áfram á listanum.

#### Hvar er málið statt?

Um er að ræða fjölda tillagna, aðgerða, markmiða og reglna sem eru á mismunandi stigum hjá ESB, en þar má m.a. nefna „New Circular Economy Action Plan; „Implementation of the Single Use Plastics Directive“ og „Revision of the Urban Waste Water Treatment Directive“.

#### Aðgerðir

Úrgangslöggjöf Evrópusambandsins er hluti af EES-samningnum og því ber Íslandi að innleiða löggjöf sem fellur þar undir og er tekin inn í samninginn. Meðhöndlun úrgangs er flókið og kostnaðarsamt verkefni og mörg sveitarfélög leita nú hagkvæmra leiða til að auka endurvinnslu og endurnýtingu úrgangs. Samband íslenskra sveitarfélaga á aðild að Municipal Waste Europe, helstu hagsmunagæslusamtökum úrgangsfyrirtækja í Evrópu og fylgist þannig með framvindu mála og kemur sjónarmiðum íslenskra sveitarfélaga á framfæri við stofnanir ESB til að tryggja að breytingum fylgi ekki óþarfa skrifræði og kostnaður og að nálægðarreglan og hagsmunir sveitarfélaga séu í heiðri höfð. Þá er hringrásarhagkerfið einnig á dagskrá úrgangssérfræðingahóps á vegum Evrópusamtaka sveitarfélaga.

### ii) Samgöngupakki ESB (Mobility package)

#### Rökstuðningur

ESB hefur undan farin ár unnið að framtíðar fyrirkomulagi í samgöngum í álfunni í gegnum s.k. „Mobility package“. Vistvænar samgöngur er mikilvægur hluti af loftslagsmarkmiðum ESB, auk þess að stuðla að auknum loftgæðum í

borgum og bæjum og almennri vellíðan íbúa. „Mobility package“ er viðamikill og ljóst er að einungis hluti pakkans fjallar um mál sem snerta sveitarfélög, en þar má t.d. nefna orkuskipti í samgöngum, eflingu almenningssamgagna, breyttar ferðavenjur, skipulag borga og bæja, notkun stafraðenna lausna, o.s.frv.

### Hvar er málið statt?

ESB hefur nú þegar unnið að fjölda tillagna, aðgerða og reglugerða sem tengjast „Mobility package“ með einum eða öðrum hætti. Þessa dagana vinnur ESB m.a. að „Strategy for a Sustainable and Smart Mobility“, en fyrstu tillögur framkvæmdastjórnar ESB eru sem stendur í samráðsferli.

### Aðgerðir

Samkomulag Íslands, Noregs og ESB á sviði loftslagsmála kveður á um sameiginleg loftslagsmarkmið, aukna samvinnu og að Ísland, Noregur og ríki ESB búi við sambærilegar reglur og skuldbindingar þegar kemur að loftslagsmálum. Því er ljóst að sú vinna sem fram fer innan ESB í tengslum við loftslagsmál mun að öllum líkindum hafa áhrif hér á landi. Þá er ljóst að samgöngur munu skipa stóran sess þegar kemur að aðgerðum í tengslum við loftslagsmál og því er nauðsynlegt að Ísland fylgist grannt með þróun þessara mála innan ESB. Um er að ræða gríðarlega mikilvægt mál fyrir sveitarfélög þar sem margar af þeim aðgerðum sem boðað er til munu falla undir verksvið sveitarfélaga.

### Evrópskar samstarfsáætlanir

Samband íslenskra sveitarfélaga styður áframhaldandi þátttöku Íslands í evrópsku samstarfsáætlununum. Þátttaka í þessum áætlunum býður upp á tækifæri fyrir íslensk sveitarfélög. Að mati sambandsins er ástæða til að ætla að bæði sveitarfélög og ríkisstofnanir séu ekki að nýta sér nægilega vel þessi tækifæri, sérstaklega til nýsköpunar og stafrænnar framþróunar. Því vill sambandið óska eftir því að stjórnarráðið komi á fót öflugu samstarfi við Samband íslenskra sveitarfélaga og aðra hlutaðeigandi aðila með það að markmiði að kynna þau tækifæri sem felast í samstarfsáætlununum fyrir opinberum aðilum og styðja þá við að sækja um styrki, finna samstarfsaðila, o.s.frv.

Þá óskar Samband íslenskra sveitarfélaga eftir því að Ísland skoði hugsanlega þátttöku í „Life“ og „Rights&Values“ áætlunum, en Sveitarstjórnarvettvangur EES EFTA<sup>3</sup> ályktaði um málið í desember 2018:

<sup>3</sup> Sveitarstjórnarvettvangur EES EFTA var settur á laggirnar í lok árs 2009 með ákvörðun fastaneftnar EFTA til að gæta hagsmuna sveitarstjórnarstigsins á Íslandi og í Noregi gagnvart ESB. Vettvangurinn hefur ályktað um 35 ESB mál sem eru á undirbúningsstigi hjá ESB og munu hafa áhrif á íslensk og norsk sveitarfélög.

*„Highlights that the new LIFE and Rights & Values programmes offer some highly relevant cooperation opportunities for local and regional authorities in the EEA EFTA States with their EU counterparts“<sup>4</sup>*

Sem dæmi má nefna að s.k. vinabæjarsamstarf fellur undir „Rights&Values“ áætlunina.

## Áframhaldandi samráð

Að lokum vill Samband íslenskra sveitarfélaga áréttu eftirfarandi: Forgangalistinn endurspeglar nýja þverfaglega nálgun ESB, sbr. forgangsmálum Græna sáttmálan og Stafræna framtíð. Fastanefndin í Brussel hefur brugðist við þessu með því að setja á stofn tvö teymi þar sem málefni tengd Græna sáttmálanum og Stafrænni framtíð eru til umfjöllunar. Samband íslenskra sveitarfélaga hefur óskað eftir að taka þátt í vinnu þessara teyma og er sú ósk hér með áréttuð. Hagsmunir ríkis og sveitarfélaga fara saman á þessum sviðum og mikilvægt er að hagnýta sem mest samlegðaráhrif af því hagsmunagæslustarfi sem Ísland sinnir í Brussel.

Þá vill sambandið einnig áréttu vegna þess sem fram kemur á eyðublaði um lágmarkslaun um að virkt samráð verði haft við samtök aðila á vinnumarkaði sem taka þátt í ETUC og Business Europe, að hagsmunasamtök evrópskra sveitarfélaga, CEMR, sem sambandið á aðild að, njóta einnig viðurkenningar ESB sem aðili vinnumarkaðarins. Þau hafa unnið umsögn um áform um lagasetningu um lágmarkslaun sem norræn sveitarfélög og sérstakleg dönsk sveitarfélög hafa miklar áhyggjur af. Því er eðlilegt að einnig eigi sér stað virkt samráð við sambandið um þessa væntanlegu löggjöf.

Virðingarfyllst  
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson  
framkvæmdastjóri

<sup>4</sup> Sveitarstjórnarvettvangur EES EFTA:  
<https://www.efta.int/sites/default/files/documents/advisory-bodies/eea-efta-forum/18-4630%20Eighteenth%20meeting%20of%20the%20EEA%20EFTA%20Forum%20-%20Opinion%20on%20European%20cooperation%20programmes.pdf>